

59 ולאכול, מפני שעדיין לא סילקו את הלחם והאוכל מהשלחן.
60 הגמרא מביאה מעשה נוסף בדין זה: **רְבָא וְרַבִּי יוֹרָא וְרַבִּי אִיקְלֵעַ לְבִי**
61 **רִישׁ גְּלוּתָא** - רבא ורבי יורא הודמנו לביתו של ראש הגולה, **לְבַתְר**
62 **דְּסַלְיָקוּ תְבָא מְפַיְהוּ** - לאחר שסילקו את השלחן מלפניהם, **שְׁדָרוּ**
63 **לְהוּ רִיסְתָנָא** - שלחו להם מנה נוספת של בשר, **מִבֵּי רִישׁ גְּלוּתָא** -
64 מביתו של ראש הגולה. **רְבָא אָכִיל** - רבא אכל מהמנה שנשלחה
65 אליהם, **וְרַבִּי יוֹרָא לֹא אָכִיל** - ורבי יורא לא אכל ממנה, מפני
66 שסילקו את השלחן ולא בירכו עדיין ברכת המזון. **אָמַר לֵיהּ** - אמר
67 רבי יורא לרבא, מדוע אתה אוכל על אף שסילקו את השלחן
68 מלפנינו, **לֹא סָבַר לֵה מָר** - האם אינך סובר שמשעה שסִלַק את כל
69 האוכל מעל השלחן, **אָסוּר מְלֵאכְלוּ** עד שיברך ברכת המזון. **אָמַר**
70 **לֵיהּ** - השיב לו רבא, איני חולק על דין זה, וגם לדעתי אסור לחזור
71 ולאכול אחרי סילוק השלחן, אך שונה סעודה זו שאנו סועדים בה,
72 שגם סילוק השלחן אינו נחשב לסיום הסעודה, מפני שאנן **אֲתַבָּא**
73 **דְּרִישׁ גְּלוּתָא סְמָכִינָן** - אנו סומכים על שלחנו של ראש הגולה, ואין
74 אנו מסיימים דעתנו מהסעודה, אלא דעתנו היא שאם הוא ישלח לנו
75 מנות נוספות נאכל מהם.
76 הגמרא מביאה דעה נוספת בענין סיום הסעודה: **אָמַר רַב, הֲרֵגִיל**
77 **בְּשִׁמְנָן** - מי שרגיל למשוך ידיו בשמן אחרי האכילה, **שִׁמְנָן מְעַכְבֵּוּ**,
78 שאפילו אם גמר סעודתו וסילק המאכלים מלפניו, כל זמן שלא משח
79 ידיו בשמן, עדיין הסעודה קיימת. ואוכל בלא ברכה. **אָמַר רַב אֲשֵׁר**
80 **בִּי הוֹיָנָן בִּי רַב כְּהָנָא** - כשהיינו בביתו של רב כהנא, **אָמַר לָן** - אמר
81 לנו רב כהנא, **כְּגוֹן אֲנִי דְּהֲרִיגִילִין בְּשִׁמְשָׁא** - כגון אנו שרגילים למשוך
82 את ידינו בשמן אחרי הסעודה, **מִשְׁחָא מְעַכְבָּא לָן** - משיחת השמן
83 מעכבת לנו את סיום הסעודה, ואנו רשאים לחזור ולאכול כל זמן
84 שלא משחנו את ידינו.
85 הגמרא מבארת מה היא מסקנת ההלכה: **וְלִית הִלְכָתָא בְּכָל הַיָּנִי**
86 **שִׁמְעָתָא** - ואין ההלכה ככל אותם השמועות שהובאו לגבי סיום
87 הסעודה, ואין סיום הסעודה תלוי לא בגמר הסעודה, ולא בסילוק
88 המאכלים מלפניו, ולא במשיכת ידיו בשמן. **אֲלֵא הִלְכָה** בענין זה
89 היא, **בִּי הָא דְאָמַר רַב חִיָּא בַר אֲשִׁי אָמַר רַב** - בדין זה שאמר רב
90 חייא בר אשי בשם רב, **שְׁלַשׁ תְּכִיפּוֹת הֵן** - בשלשה מקומות הדין
91 הוא שצריך לעשות את המעשה תכף, כלומר ללא הפסק מעשה
92 אחר. **תְּכִפָּה לְסַמְיָה שְׁחִיטָה** - חובה לשחוט את הקרבן מיד לאחר
93 הסמיכה ללא איחור, ושלא תהיה ביניהם פעולה אחרת. **תְּכִפָּה**
94 **לְגֵאוּלָּה תְּפִלָּה** - חובה להתפלל תפילת שמונה עשרה מיד לאחר
95 ברכת 'גאל ישראל. **תְּכִפָּה לְנִטְיִילַת יוֹדִים בְּרַכָּה** - חובה לברך ברכת
96 המזון תכף לאחר נטילת ידים במים אחרונים, ואין לאכול כלום בין
97 הנטילה לברכת המזון.
98 נמצא למסקנת הגמרא, שסיום הסעודה תלוי במים אחרונים בלבד,
99 ואינו תלוי לא בגמר הסעודה, לא בסילוק השלחן, ולא במשיחת ידיו
100 בשמן. לכן כל זמן שלא נטל את ידיו במים אחרונים, מותר לאכול.
101 ומשנטל ידיו אסור לאכול.
102 הגמרא מוסיפה תכיפה נוספת על שלשת התכיפות שאמר רב: **אָמַר**
103 **אֲבִי, אִף אֲנִי נֹאמֵר** - אף אנו יכולים להוסיף על דברי רב ולומר,
104 **תְּכִפָּה לְתַלְמִידֵי חֻכְמִים בְּרַכָּה** - שהמקרב תלמיד חכם ומארחו
105 בביתו, זוכה תכף לברכה בביתו. וראייה לדבר ממה ש**נִשְׁאַמַּר** בדברי
106 לבן ליעקב אחרי שביקש יעקב לחזור לארצו (בראשית ל ב), **נִחְשָׁתִי,**
107 **וְיִבְרַכֵּנִי ה' בְּגִלְגָּד,** כלומר, בדקתי על ידי נחושים, והתברר לי
108 שהברכה באה אלי בזכותך. **אִיבְעִית אִימָא מְהָכָא** - ואם תרצה
109 תאמר שלומית זאת מפסוק זה **שִׁנְאַמַּר** לגבי פוטיפר (בראשית לט ה)
110 **'וְיִבְרַכֵּהוּ ה' אֶת בֵּית הַמִּצְרַיִם, בְּגִלְגָּל יוֹסֵף,** שבגלל שהיה יוסף בביתו,
111 זכה פוטיפר לברכה. ומכאן יש ראייה שהמקרב תלמיד חכם ומארחו
112 בביתו, זוכה תכף לברכה.

משנה

113 בזמן המשנה היה נהוג לשתות לפני הסעודה כוס יין, ולאכול
114 פפראות כגון פרגיות ודגים, כדי לגרור את תאוות האכילה. ואחר
115 המשך בעמוד נז

1 **הַגִּזְרִים בְּרַכָּה לְעַצְמוֹ** - שבכמה מקומות מברכים עליו אף על פי
2 שלא היו צריכים לשתייתו, כגון בקידוש, בהבדלה, ובברכת חתנים.
3 מבואר בגמרא לעיל (א"ט) שפת הבאה בכסנין טעונה ברכה לפניו,
4 ואינה טעונה ברכה לאחריה. הגמרא מביאה מעשה המבאר באלו
5 אופנים היא חייבת ברכה גם לאחריה: **רַב הוֹנָא אָכַל תְּלִיסַר רִיפְתֵי**
6 **- רב הונא אכל שלשה עשר ככרות מפת הבאה בכסנין, בְּנֵי תְלָתָא**
7 **תְּלָתָא בְּקָנָא** - מככרות שכל שלשה מהם, היה שיעורם יחד קב
8 אחד, **וְלֹא בִירְךָ** - ולא בירך רב הונא ברכה אחרונה אחרי אכילתו.
9 **אָמַר לֵיהּ רַב נְחֻמַּי עֲדִי בְּפָנָא** - הרי ככרות אלו נאכלו מפני הרעב,
10 ולא כדרך פת הבאה בכסנין שאוכלים ממנה מעט, ואכילה מרובה
11 כזו, היא אכילה לשם סעודה החייבת בברכה. ואף על פי שלא שבעת
12 מאכילה זו, אין הדבר תלוי בדעתך, **אֲלֵא כֹל הַאוֹכֵל שִׁיעוּר שְׁאֲחָרִים**
13 **קוֹבְעִים עָלָיו סְעוּדָה, צְרִיךְ לְבָרְךָ בְּרַכַת הַמְזוֹן,** משום שבתלוי דעתו
14 אצל כל אדם.
15 בגמרא לעיל התבאר מה היא הברכה האחרונה שיש לברך על פת
16 הבאה בכסנין, ובעת מבארת הגמרא מה היא הברכה הראשונה
17 שיש לברך עליה: **רַב יְהוּדָה הוֹה עֹסִיק לֵיהּ לְבָרִיהּ** - רב יהודה שידך
18 את בנו, **בִּי רַב יְהוּדָה בַר חֲבִיבָא** - עם בתו של רב יהודה בר חביבא,
19 **אֵייתוּ לְקַמְיֵיהוּ** - הביאו לפני האורחים **פַּת הַפָּאָה בְּכַסְנֵי, בִּי אֲתָא**
20 **-** כשבא רב יהודה, **שִׁמְעֵיהוּ דְקָא מְבָרְכִי 'הַמוֹצֵיא' -** שמע שזה
21 מברכים 'המוציא לחם מן הארץ'. לגלג רב יהודה על האורחים **וְאָמַר**
22 **לְהוּ [ו-]לחם, מֵאִי צִיצִי דְקָא שִׁמְעָנָא** - מה הוא זה שאני שומע
23 שאתם חוזרים ואומרים 'צי צי' בברכתכם, **דִּילְמָא 'הַמוֹצֵיא לַחֵם מִן**
24 **הָאָרֶץ' קָא מְבָרְכִיתוּ -** שמא אתם מברכים ברכת 'המוציא לחם מן
25 הארץ'. **אָמַר לֵיהּ -** השיבו לו האורחים, **אֵין -** כן, אנו מברכים על
26 פת הבאה בכסנין 'המוציא לחם מן הארץ', משום **דְּתַנִּין -** ששינו
27 בברייתא, **רַבִּי מוֹנָא אָמַר מְשוּם [ו-]בשם רַבִּי יְהוּדָה, פַּת הַפָּאָה**
28 **בְּכַסְנֵי מְבָרְכִין עָלֶיהָ 'הַמוֹצֵיא לַחֵם מִן הָאָרֶץ' גַּם כְּשִׁאוֹכְלִים אוֹתָהּ**
29 **לֵאל קביעות סעודה. וְאָמַר שְׁמוּאֵל שְׁהִלְכָה בְּרַבִּי מוֹנָא,** ומחמת כן
30 בירכנו המוציא כדעת רבי מונא. **אָמַר לְהוּ -** אמר להם רב יהודה,
31 **אֵין הִלְכָה בְּרַבִּי מוֹנָא אֲתָמֵר -** בדברי שמואל נאמר שאין הלכה
32 כרבי מונא, ולא כפי שאמרתם בשמו. **אָמַר לֵיהּ -** אמרו לו לרב
33 יהודה, כיצד אתה אומר כן, ששמואל פסק שאין הלכה כרבי מונא,
34 **וְהָא מָר הוּא דְאָמַר מְשִׁמְיָה דְשְׁמוּאֵל -** והרי אתה הוא זה שאמרת
35 משמו של שמואל, **לְחַמְנִית [ו-]מִיָּן מאפה, כַּעֵין פַּת הַבָּאָה בְּכַסְנֵי,**
36 **מְעַרְבִין פְּתוֹן עִירוֹבֵי חֲצוֹת, וּמְבָרְכִין עָלֶיהוּ 'הַמוֹצֵיא'. הרי שלדעת**
37 **שמואל, יש לברך על הלחמניות שהם כפת הבאה בכסנין 'המוציא**
38 **לחם מן הארץ', וכדעת רבי מונא בדין פת הבאה בכסנין. השיב להם**
39 **רב יהודה, שְׂאֵנִי הָתָם -** שונה הדין שם, בדין לחמניות, שמדובר
40 באופן **דְּקַבְעָה סְעוּדָתֵיהּ עָלֶיהוּ -** שקבע סעודתו עליהם, ומפני כך
41 צריך לברך עליהם 'המוציא לחם מן הארץ'. **אָכַל הִיבָא דְלֹא קִבְעָה**
42 **סְעוּדָתֵיהּ עָלֶיהוּ -** אבל במקום שאינו קובע סעודתו עליהם, ואכל
43 מהם מעט כשאר אכילת פת הבאה בכסנין, **לֹא** מברכים 'המוציא
44 לחם מן הארץ', אלא 'בורא מיני מזונות'.
45 הגמרא דנה מה נחשב לסיום הסעודה, לענין שהיה אסור לחזור
46 ולאכול עד אחרי ברכת המזון: **רַב פִּפְא אִיקְלֵעַ לְבִי רַב הוֹנָא בְּרִיהּ**
47 **דְּרַב נְחֻמַּי -** רב פפא הודמן לביתו של רב הונא בנו של רב נתן, וישב
48 לאכול שם. **בְּתַר דְּמָרִי סְעוּדָתֵיהּ אֵייתוּ לְקַמְיֵיהּ מִיְדֵי לְמִיכָל -**
49 לאחר שסיימו סעודתם הביאו לפניהם דבר מאכל נוסף לאכול, **שִׁקְלָ**
50 **רַב פִּפְא וְקָא אָכִיל -** לקח ממנו רב פפא ואכלו. **אָמַר לֵיהּ -** שאלו
51 את רב פפא, **לֹא סָבַר לֵה מָר -** האם אינך סובר כפי מה שנאמר
52 **'אָמַר, אָסוּר מְלֵאכְלוּ' -** הגומר סעודתו אסור לו לחזור ולאכול, עד
53 שיברך ברכת המזון ויחזור לברך ברכה ראשונה, מפני שבגמר
54 הסעודה הוא הסיח דעתו מהברכה הראשונה ומהסעודה. **אָמַר לְהוּ**
55 **-** אמר להם רב פפא, סיום הסעודה אינו תלוי בגמר האכילה, ולא
56 נאמר 'גמר, אסור מלאכול', אלא **לְסַלְק, אָסוּר מלאכול, אֲתָמֵר -**
57 נאמר, ואם כן, סיום הסעודה תלוי בסילוק הלחם וכל האוכל
58 מהשלחן. ולכן, אף על פי שגמרתי את האכילה, אני רשאי לחזור

המשך ביאור למס' ברכות ליום רביעי עמ' א

1 כך היו מביאים לפניהם את השלחן, לאכול סעודתם. ובסוף הסעודה,
2 לפני ברכת המזון, היו שותים יין ואוכלים פרפראות כגון קליות
3 [שטובים ללב] ולחמניות.
4 משנתנו מבארת דין ברכת היין והפרפרת שבאים לאחר הסעודה:
5 בִּרְךָ עַל הַיַּיִן שֶׁלִּפְנֵי הַמְּזוֹן – מי שבירך על היין שהובא לפני
6 הסעודה, פָּטַר אֶת הַיַּיִן שֶׁלְאַחַר הַמְּזוֹן – פטר בברכה זו את היין
7 שבא לאחר הסעודה, קודם ברכת המזון, ואינו צריך לחזור ולברך
8 עליו. בִּרְךָ עַל הַפְּרָפְרָת שֶׁלִּפְנֵי הַמְּזוֹן – מי שבירך על הפרפרת
9 שבאה לפני הסעודה, כגון דגים ופרגיות, פָּטַר אֶת הַפְּרָפְרָת שֶׁלְאַחַר
10 הַמְּזוֹן – פטר את הפרפרת שמביאים לאחר הסעודה, כגון קליות
11 ולחמניות, ואינו צריך לחזור ולברך עליהם.
12 בִּרְךָ עַל הַפֶּתַח, פָּטַר אֶת הַפְּרָפְרָת – מי שבירך על הפת פטר את
13 שאר המאכלים. אך המברך עַל הַפְּרָפְרָת – על שאר המאכלים, לֹא
14 פָּטַר אֶת הַפֶּתַח. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, אינו פוטר בברכתו אֵף לֹא

15 מַעֲשֵׂה קְדָרָה – תבשיל העשוי מחיטים שבורים, הקרויים חלקא
16 טרגיס וטיסני.
17 חבורת אנשים שנקבעו לסעוד יחד, תקנו חכמים שאחד מהסועדים
18 יברך בקול כדי להוציא את האחרים ידי חובת הברכה. אך יחידים
19 שאכלו, ולא קבעו עצמם לאכול יחד, כל אחד מהיחידים צריך לברך
20 לעצמו. ודרכם היה להסב בשעת אכילת סעודת קבע, דהיינו שהיו
21 מטים את גופם לצד שמאל, על גבי מיטות. אך אכילה ושתיה דרך
22 'ישיבה' היתה דרך עראי, ללא קביעות סעודה יחד. המשנה מבארת
23 מתי כל אחד מברך לעצמו ומתי אחד פוטר את האחרים.
24 הָיוּ יוֹשְׁבֵיין – חבורה שהיו סועדים יחדיו בישיבה בלא הסיבה, כָּל
25 אֶחָד מהיושבים מְבָרְךָ לְעַצְמוֹ, מפני שאין קבע לסעודה ללא הסיבה.
26 אבל חבורה שֶׁהִסְבּוּ על המיטות, כדי לאכול ולשתות יחדיו, אֶחָד
27 המסובין מְבָרְךָ לְכוֹלֵן – מוציא בברכתו את כולם.

58 שברכת היין שלפני הסעודה פוטרת את היין שלאחריה. **אָבַל הָבֵא,**
 59 בדין ברכת היין שבתוך הסעודה, דָּוָה - היין שאחרי הסעודה בא כדי
 60 לְשִׁתּוֹת, וְאֵילּוּ זֶה - היין שבא בתוך הסעודה בא רק כדי לְשִׁתּוֹת את
 61 המאכל שבמעיו, ואין ברכתו חשובה כמי שבא לשותות, אפשר שיין
 62 זה שבתוך הסעודה לא פוטר את היין שלאחר הסעודה. או דִּילְמָא
 63 לֹא שָׁנְאָ - או שמא אין הבדל בין ברכה על יין שבא לשותות לברכה
 64 על יין שבא לשרות, וכשם שהמברך על היין שלפני המזון פוטר את
 65 היין שלאחר המזון, כך גם היין שבתוך המזון, פוטר את היין שלאחר
 66 המזון.
 67 מביאה הגמרא מחלוקת אמוראים בדין זה: **רַב אָמַר,** היין שבתוך
 68 הסעודה פּוֹטֵר בברכתו את היין שלאחר הסעודה. וְרַב פְּהֵנָא אָמַר,
 69 היין שבתוך הסעודה אינו פּוֹטֵר את היין שלאחר הסעודה. **רַב נְחֶמְן**
 70 **אָמַר,** פּוֹטֵר וכדעת רב, וְרַב שֵׁשֶׁת אָמַר, אינו פּוֹטֵר וכדעת רב
 71 כהנא. וכן **רַב הוֹנָא,** וְרַב יְהוּדָה, וְכָל תַּלְמִידֵי דְרַב אָמַר - אמורים,
 72 אינו פּוֹטֵר.
 73 למדנו בדברי רב נחמן שיין שבתוך המזון פוטר את היין שלאחר
 74 המזון. רבא מקשה על דברי רב נחמן: אִיתִיבֵיהּ רַבָּא לְרַב נְחֶמְן,
 75 שנינו במשנתנו **כָּא לְהֵם יוֹן בְּתוֹךְ הַמְּזוֹן כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִבְּרַךְ**
 76 **לְעִצְמוֹ,** הרי שהמשנה עוסקת בדין חבורה שבירכו על היין בתוך
 77 המזון, ואף על פי כן ממשיכה המשנה, אם בא להם יין גם לְאֶחָד
 78 הַמְּזוֹן, אֶחָד מִבְּרַךְ לְכוּלָם. נמצא שמפורש במשנה שהיין שבתוך
 79 המזון אינו פוטר את היין שלאחר המזון, ולכן הצריכה המשנה לברך
 80 שוב על יין זה.
 81 אָמַר לִיהוּ רב נחמן, הֲכִי קָאָמַר - כך כוונת המשנה לומר, אם בא
 82 להם יין בתוך המזון כל אחד ואחד מברך לעצמו, אך אם לא **כָּא**
 83 **לְהֵם יוֹן בְּתוֹךְ הַמְּזוֹן,** אֶלָּא רק לְאֶחָד הַמְּזוֹן, היין שלאחר המזון חייב
 84 בברכה, וברכה זו אֶחָד מִבְּרַךְ לְכוּלָם. ולפי פירוש זה, אין ללמוד
 85 מהמשנה, שהיין שבתוך המזון אינו פוטר את היין שלאחר המזון.
 86 שנינו במשנה (לעיל ע"א): בְּרַךְ עַל הַפֶּתַח פֶּטֵר אֶת הַפְּרָפֶרֶת, עַל
 87 הַפְּרָפֶרֶת לֹא פֶטֵר אֶת הַפֶּתַח. בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים אֵף לֹא מַעֲשֶׂה
 88 קְדֻדָּה.
 89 הגמרא מבררת במה נחלקו בית שמאי עם תנא קמא: אִיבְעִיא לְהוּ,
 90 בֵּית שְׂמַאי אֲרִישָׁא פְּלִיגִי - האם בית שמאי חולקים על הרישא של
 91 דברי תנא קמא, או דִּילְמָא אֲסִיפָא פְּלִיגִי - או שמא הם חולקים על
 92 הסיפא של דבריו. מבארת הגמרא את הספק: האם בית שמאי
 93 חולקים על הרישא, דְקָאָמַר תַּנָּא קָמָא ברישא לְבַרְךָ עַל הַפֶּתַח פֶּטֵר
 94 אֶת הַפְּרָפֶרֶת, אף על פי שהפרפרת אינה צורך הסעודה למילוי
 95 הכרס, אלא רק כדי לגרור את האכילה, ואם כן לפי דעת תנא קמא
 96 כָּל שֶׁכֵּן שהמברך על הפת פוטר בברכתו מַעֲשֶׂה קְדֻדָּה - תבשיל,
 97 שבא לזון ממש. וְאֵתִי בֵּית שְׂמַאי לְמִימַר - ובאו בית שמאי לחלוק
 98 על שני הדינים ולומר לֹא מִיבְעִיא פְּרָפֶרֶת דְלֹא פֶטֵרָה לְהוּ פֶת -
 99 אין צריך לומר שהפרפרת אינה נפטרת בברכת הפת, אֶלָּא נוסף על
 100 דִּילְמָא אֲסִיפָא פְּלִיגִי - או שמא בית שמאי חולקים על הסיפא של
 101 דברי תנא קמא, דְקָתַנִּי תנא קמא בסיפא לְבַרְךָ עַל הַפְּרָפֶרֶת, לֹא
 102 פֶטֵר אֶת הַפֶּת, ויש לדייק מדבריו, פֶת הוּא דְלֹא פֶטֵר - רק את
 103 הפת הוא לא פוטר בברכת הפרפרת, אֶלָּא את הַמַּעֲשֶׂה קְדֻדָּה הוּא
 104 פֶטֵר. וְאֵתִי בֵּית שְׂמַאי לְמִימַר, וְאִפִּילוּ מַעֲשֶׂה קְדֻדָּה נְמִי לֹא פֶטֵר
 105 - המברך על הפרפרת לא בלבד שאינו פוטר את הפת, אלא נוסף על
 106 כך שגם מעשה קדירה אינו פוטר. מסיימת הגמרא, הֲיִקִּין - תעמוד
 107 שאלה זו בספק, שלא נפשטה.
 108 שנינו במשנה (לעיל ע"א): הוּי יוֹשְׁבֵינוּ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כּו' מברך
 109 לעצמו, הגמרא, אֶחָד מברך לכולן.
 110 מדייקת הגמרא: דווקא אם הִסְבּוּ, אין כן, מברך אחד לכולם, אך
 111 אם לא הִסְבּוּ, לֹא מברך אחד לכולם, אלא כל אחד ואחד מברך
 112 לעצמו.
 113 וְיִמְיָהוּ - ויש להקשות על זה ממה ששנינו בבביתא, עֲשֶׂה אֲנִשִּׁים
 114 שְׁהוּי הוֹלְכִים בְּרַךְךָ וְאוֹכְלִים יַחֲדָי, אֵף עַל פִּי שְׂכוּלָם אוֹכְלִים
 115

1 **כָּא לְהֵם יוֹן בְּתוֹךְ הַמְּזוֹן** - אם הביאו לסועדים יין בתוך הסעודה, כָּל
 2 **אֶחָד וְאֶחָד** מהסועדים מִבְּרַךְ לְעִצְמוֹ, ואין אחד מברך כדי לפטור את
 3 האחרים. ואם הביאו להם יין אַחַר הַמְּזוֹן - לאחר הסעודה, לפני
 4 ברכת המזון, אֶחָד מהסועדים מִבְּרַךְ לְכוּלָם, ופוטר אותם בברכתו.
 5 וְאוֹתוֹ אֶחָד שִׁבִּירך עַל הַיַּיִן, הוּא אוֹמַר את ברכת 'בורא עצי בשמים'
 6 שמברכים עַל רִיחַ הָעֵשֶׂן הָעוֹלָה מִן הַמִּיּוֹנֵךְ - הקטורת, שהיא מחתה
 7 של אש שמניחים עליה אבקה של עצי בשמים לריח טוב, שהיה
 8 דרכם להביא בסוף הסעודה, וְאֵף עַל פִּי שְׂאִין מִבֵּיאִין אֶת הַמִּיּוֹנֵךְ
 9 אֶלָּא לְאֶחָד מִפְּעוּדָה - אחרי ברכת המזון, והוא אינו מצרכי הסעודה,
 10 אף על פי כן מי שבירך על היין בסעודה זוכה בברכה זו, מפני שהוא
 11 התחיל בברכות האחרונות של הסעודה.

גמרא

12 שנינו במשנתנו, ברך על היין לפני המזון פוטר את היין שלאחר המזון.
 13 מבארת הגמרא דין זה: **אָמַר רַבָּה בַר בַּר תַּנְה אָמַר רַבִּי יוֹזְנָן,** לֹא
 14 שָׁנּוּ במשנתנו שהמברך על היין לפני המזון פוטר את היין שלאחר
 15 המזון, אֶלָּא בְּשִׁפְרוֹת וְיָמִים טוֹבִים, הוֹאִיל וְיָמִים אֵלּוּ אֲדָם קוֹבֵעַ
 16 סְעוּדָתוֹ עַל הַיַּיִן, ודעתו לישב ולשותות יין בסיום הסעודה קודם
 17 ברכת המזון, ולכן כשבירך על היין לפני הסעודה, דעתו גם על היין
 18 שלאחריה, אֶבַל בְּשִׂאָר יָמוֹת הַשָּׁנָה, שאין דרכו של אדם לקבוע
 19 סעודתו על היין, מִבְּרַךְ עַל כָּל כּוֹס וְכוּס, מפני שהוא כמי שנמלך,
 20 היינו שבכל כוס וכוס הרי הוא כמי שמתחיל עתה בשתייה, שחייב
 21 לברך.
 22 הגמרא מבארת שגם רבי יהושע בן לוי סובר כן: אֲתַמַּר נְמִי, אָמַר
 23 **רַבָּה בַר מְרִי אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי,** לֹא שָׁנּוּ במשנתנו, שהמברך
 24 על היין לפני המזון פוטר את היין שלאחר המזון, אֶלָּא בְּשִׁפְרוֹת
 25 וְיָמִים טוֹבִים, וּבְשִׂעָה שְׂאֵדָם יוֹצֵא מִבֵּית הַמִּדְבָּר, וּבְשִׂעַת הַקֹּדֶשׁ
 26 דָּם, הוֹאִיל וְאֲדָם קוֹבֵעַ סְעוּדָתוֹ עַל הַיַּיִן בּוֹמְנִים אֵלּוּ, אֶבַל בְּשִׂאָר
 27 יָמוֹת הַשָּׁנָה שאין אדם רגיל לקבוע סעודתו על היין, מִבְּרַךְ עַל כָּל
 28 כּוֹס וְכוּס, מפני שהוא כמי שנמלך.
 29 הגמרא מביאה מעשה שבו האמוראים פסקו למעשה כדבריו של רבי
 30 יהושע בן לוי: **רַבָּה בַר מְרִי אִיקְלַע לְבִי רַבָּא בַּחוּל** - רבה בר מרי
 31 הודמן לביתו של רבא ביום חול, תְּוִייה דְבְּרִיךְ לְפָנֵי הַמְּזוֹן - ראה
 32 רבה בר מרי שרבא בירך על היין לפני הסעודה, וְתֵרַר בְּרַךְ לְאֶחָד
 33 הַמְּזוֹן - ושוב חזר ובירך על היין לאחר הסעודה. אָמַר לִיהוּ רבה בר
 34 מרי לרבא, יִישַׁר - יפה עשית, וְכֵן אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי לעשות,
 35 וכפי שנתבאר לעיל, שכך אמר רבה בר מרי בשמו.
 36 הגמרא מביאה מעשה המבאר על איזה אופן נאמרו דברי רבי יהושע
 37 בן לוי: **רַב יִצְחָק בַר יוֹסֵף אִיקְלַע לְבִי אַבְיָ בְּיוֹם טוֹב** - רבי יצחק בר
 38 יוסף הודמן לביתו של אביו ביום טוב, תְּוִייה דְבְּרִיךְ אֶבַל כְּסָא וְכַסָּא
 39 - ראה רב יצחק בר יוסף שאביו מברך בסעודה על כל כוס וכוס, אף
 40 על פי שהוא בירך כבר על היין שלפני הסעודה. אָמַר לִיהוּ - שאל
 41 אותו רבי יצחק, לֹא סָבַר לֵה מַר לְהָא דְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי - האם
 42 אינך סובר כפי שאמר רבי יהושע בן לוי, שביום טוב אין אדם נמלך
 43 מלשותות יין. אָמַר לִיהוּ - השיב לו אביו, איני רגיל לקבוע סעודה על
 44 היין, ולכן נִמְלָךְ אֲנִי - בכל כוס שאני שותה אני נמלך מחדש
 45 לשותותו, ולפיכך עלי לחזור ולברך על כל כוס וכוס.
 46 הגמרא מבררת האם המברך על היין בתוך הסעודה, פוטר את היין
 47 שבא בסופה: אִיבְעִיא לְהוּ, חבורה שישבו בסעודה, וְכָּא לְהֵם יוֹן
 48 **בְּתוֹךְ הַמְּזוֹן** - הביאו לפניהם יין בתוך הסעודה, ובירכו עליו 'בורא
 49 פרי הגפן', מהו שִׁפְטוֹר - האם ברכה זו תפטור את היין שְׂלֵאֲחָר
 50 הַמְּזוֹן - לאחר הסעודה, קודם שבירכו ברכת המזון. אִם תִּמְצְוִי לְזַמַּר
 51 - אם תרצה לומר שיש לפשוט ספק זה ממשנתנו, ממה ששנינו בְּרַךְ
 52 עַל הַיַּיִן שְׂלֵפְנֵי הַמְּזוֹן פּוֹטֵר אֶת הַיַּיִן שְׂלֵאֲחָר הַמְּזוֹן, וכשם שהיין
 53 שלפני הסעודה פוטר את היין שלאחריה, כך גם היין שבתוך הסעודה
 54 פוטר את היין שלאחריה. זו אינה ראייה, מִשּׁוּם דָּוָה - מפני שהיין
 55 שלפני הסעודה בא כדי לְשִׁתּוֹת, וגם זה - היין שבא לאחר הסעודה
 56 בא כדי לְשִׁתּוֹת, וכיון ששני סוגי השתייה שוים בחשיבותם, דין הוא

המשך ביאור למס' ברכות ליום רביעי עמ' ב

1 מִכֶּכֶּר לַחַם אֶחָד הַמְשׁוּתָף לְכוֹלֵם, אֵין זֶה נֶחֱשֶׁבֶת לְקַבִּיעוֹת וּכְלֵ אֶחָד
 2 וְאֶחָד מִכֶּכֶּר לְעֶצְמוֹ. אֵךְ אִם הֵם עֲצָרוּ מִלִּילֵךְ וַיֵּשְׁבוּ לְאֹכֹל, אַף עַל
 3 פִּי שֶׁכֵּל אֶחָד וְאֶחָד אוֹכֵל מִכֶּכֶּרוֹ – מֵהַכֹּכֵר שֶׁלוֹ, שְׁאֵין זֶה מִזֶּוּן
 4 מְשׁוּתָף לְכוֹלֵם, אֶחָד מִכֶּכֶּר לְכוֹלֵם. וְעַל פִּי זֶה מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: קִתְּנֵי
 5 בְּבֵרִיתָא יֵשְׁבוּ לְאֹכֹל אֶחָד מִכֶּכֶּר לְכוֹלֵם, וּמִשְׁמַע שְׁאֶחָד מִכֶּכֶּר
 6 לְכוֹלֵם אִפִּילוֹ אִם רַק יֵשְׁבוּ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִסְבּוּ, וְקִשָּׁה מִמָּה
 7 שְׁדִיִּיקְנוּ בְּמִשְׁנַתְנוּ שֶׁרַק אִם הִיִּסְבוּ אֶחָד מִכֶּכֶּר לְכוֹלֵם, אֲבָל אִם יֵשְׁבוּ
 8 לֹלֵא הִסְבָּה כֹּל אֶחָד וְאֶחָד מִכֶּכֶּר לְעֶצְמוֹ.
 9 מֵתֵרְצַת הַגְּמָרָא: אָמַר רַב נַחֲמָן בְּרִי יִצְחָק, מָה שְׁמִבּוֹאֵר בְּבֵרִיתָא
 10 שְׁאֵף אִם יֵשְׁבוּ אֶחָד מִכֶּכֶּר לְכוֹלֵם, הוּא כְּגֹוֹן דְּאָמְרֵי נִיזִיל וְנִיכּוֹל
 11 לְחַמָּא בְּדוּךְ פְּלָן – שְׁאִמְרוּ 'נִלְךְ וְנֹאכַל לַחַם בְּמִקּוֹם פְּלוֹנִי', דְּהֵיִינוּ
 12 שְׁמֵתְחִילָה קִבְעוּ לְהֵם מִקּוֹם בְּדִיבּוֹר וְעֵצָה, וְכִיּוֹן שְׁהֵם הִזְמִינוּ אֵת
 13 עֲצָמָם לְכַךְ, הִרִי זֶה נֶחֱשֶׁב לְקַבִּיעוֹת. וּבֹאופֶן זֶה, בֵּין לְדַעַת הַמְּשֻׁנָּה
 14 וּבֵין לְדַעַת הַבְּרִיתָא, אֶחָד מִכֶּכֶּר לְכוֹלֵם. אֲבָל אִם יֵשְׁבוּ מֵאִלִּיהֵם
 15 בְּמִקּוֹם אֶחָד, אֵינוּ נֶחֱשֶׁב לְקַבִּיעוֹת.

16 הַגְּמָרָא מִבִּיאָה מַעֲשֵׂה: פִּי נַח נִפְשִׂיה דְּרַב – כְּשֶׁרַב נִפְטָר, אָזִלוּ
 17 תַלְמִידָיו בְּתַרְיָה – הִלְכוּ תַלְמִידָיו אַחֲרָיו לְלוֹוֹתוֹ לְקַבּוּרָה, שְׁקַבְרוּהוּ
 18 בְּעִיר אַחֲרָת. פִּי הַדְּרִי – כְּשִׁחֲזָרוּ מֵהַקַּבּוּרָה, אָמְרֵי – אִמְרוּ זֶה לְזֶה,
 19 נִיזִיל וְנִיכּוֹל לְחַמָּא אַנְהָר דְּנַק – נִלְךְ וְנֹאכַל לַחַם עַל שְׁפַת הַנְּהַר
 20 שְׁשֵׁמוּ 'נְהַר דְּנַק'. בְּתַר דְּכָרְכֵי – אַחֲרֵי שְׁאִכְלוּ, וְהִיהָ עֲלִיהֶם לְבָרַךְ
 21 בְּרַכַּת הַמִּזּוֹן, יְתַבִּי וְקָא מִיפְעִיא לְהוּ – יֵשְׁבוּ וְהִסְתַּפְקוּ בְּפִירוּשׁ
 22 מִשְׁנַתְנוּ, שְׁשֵׁנִינוּ בְּה' הִסְבוּ, אֶחָד מִכֶּכֶּר לְכוֹלֵם, 'הִסְבּוּ' דְּיוֹקָא תַנּוּן –
 23 הָאִם הַמְּשֻׁנָּה נִקְטָה דּוּקָא לְשׁוֹן 'הִסְבוּ', לְלַמַּד שֶׁרַק אִם הִסְבוּ יַחֲדִיו
 24 אֶחָד מִכֶּכֶּר לְכוֹלֵם, אֲכַל אִם רַק יֵשְׁבוּ, לֹא מִכֶּכֶּר אֶחָד לְכוֹלֵם, שְׁאֵין
 25 זֶה קַבִּיעוֹת. אוֹ דִּילְמָא – אוֹ שְׁמָא, גַּם אִם יֵשְׁבוּ, כִּיּוֹן דְּאָמְרֵי נִיזִיל
 26 וְנִיכּוֹל רִיפְתָּא בְּדוּכְתָּא פְּלַנִּיתָא – כִּיּוֹן שְׁאִמְרוּ 'נִלְךְ וְנֹאכַל פֵּת
 27 בְּמִקּוֹם פְּלוֹנִי', שְׁהוֹקְבַעוּ מֵתְחִילָה לְאֹכֹל יַחַד, פִּי הִסְבּוּ דְּמִי – דִּינָם
 28 כְּמוֹ דִּין מִי שְׁהִסְבוּ, שְׁאֶחָד מִכֶּכֶּר לְכוֹלֵם.
 29 מִמְּשִׁיכָה הַגְּמָרָא וּמִסְפַּרְתָּ: לֹא הָוָה בְּיַדִּיהוּ – לֹא הִיתָה בִּידָם
 30 תְּשׁוּבָה. קָם רַב אָדָא בְּרִי אֶהֱבָה